

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.III.20.055/2023/8.

A felperes:

felperes neve (felperes lakcíme)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Bernschütz Bálint ügyvéd (jogi képviselő címe)

Az alperes:

alperes neve (alperes címe)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Sörös Gergely ügyvéd (jogi képviselő címe)

A per tárgya:

Sérelemdíj megfizetése

Az elsőfokú bíróság neve és megfellebbezett határozatának a száma:

Kecskeméti Törvényszék 16.P.21.568/2022/7.

A fellebbező fél és a fellebbezés sorszáma:

A felperes, 16.P.21.568/2022/9.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését részben megváltoztatja és az alperes által felperesnek fizetendő sérelemdíj összegét 500 000 (ötszázezer) forintra felemeli.

Az alperes részére engedélyezett részletfizetést az alábbi átszövegezéssel változtatja meg:

A bíróság az alperes részére 2023. május 1. napjától kezdődően havi 100 000 (egyszázezer) forintos részletfizetést engedélyez akként, hogy a havi részletek minden hónap 10. napjáig esedékesek, bármely részlet megfizetésének elmulasztása esetén az egész hátralékos tartozás esedékessé válik.

Az alperes által felperesnek 15 napon belül fizetendő első- és másodfokú eljárási költséget együttesen 150 000 (egyszázötvenezer) forintra emeli fel.

Mellózi a felperes eljárási illetékfizetésre kötelezését, egyúttal az alperes által fizetendő le nem rótt eljárási illeték összegét 130 000 (egyszázharmincezer) forintra felemeli azzal, hogy az illeték befizetésére az elsőfokú ítéletben részletesen körülírt szabályok az irányadók.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

INDOKOLÁS

A tényállás

[1] A felperes 2018. február 1-től kezdődően a C... Kft. ügyvezetői tisztségét töltötte be. város neve Önkormányzata 2020. év elején a cég vezetői állására pályázatot írt ki, amelyre – mások mellett – a felperes is benyújtotta pályázatát.

[2] Az alperes önkormányzati képviselő, aki a polgármester felhívására 2020. február 24-i keltezéssel írásban értékelte a benyújtott pályázatokat. Az alperes – annak tudatában, hogy az értékelések az önkormányzat honlapján közzétételre fognak kerülni – két pályázatról pozitív értékelést adott, míg a felperes pályázatával kapcsolatosan a következő

véleményt fogalmazta meg: „A C...Kft. jelenlegi ügyvezetője rendkívül nehéz helyzetben van, lévén egy korrupt, velejéig torz rendszerben volt kénytelen a feladatait ellátni. Bár a cég rendkívül rossz megítélésének okai feltehetően elődei munkájának „köszönhetőek”, személye sajnos olyannyira összeforrt a rossz döntésekkel, nem közérdeket, hanem egyéni és pártérdekeket szolgáló munkálatokkal, hogy ezt minden igyekezete ellenére egy személyben nem tudja feloldani sem kollégái, sem a lakosság szemében.”

Az értékelés a pályázati anyagok részeként 2020. február 26-án megjelent város neve Önkormányzatának honlapján, majd másnap a pályázatokat elbíráló nyilvános testületi ülésen is ismertetésre került.

[3] A felperes magánvádlói feljelentése folytán az elsőfokon eljáró bíróság neve a 2021. május 31. napján kelt 12.B.../2020/19. számú ítéletében megállapította, hogy az ügyben vádlott alperes az értékelés miatt bűnös becsületsértés vétségében, ezért 1 év 6 hónap időre próbára bocsátotta.

[4] A másodfokon eljáró Kecskeméti Törvényszék 2.Bf.../2021/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a vádlott cselekményét rágalmozás vétségének [Btk. 226. § (1) bekezdés 3. fordulat, (2) bekezdés b) pontja szerint] minősítette, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[5] A bíróság felhívta a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. tv. (a továbbiakban: Btk.) 226. § (1) bekezdését, mely szerint a rágalmozás vétségét az követi el, aki valakiről más előtt a becsület csorbítására alkalmas tény állít, híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ. Ítéletének indoklásában kifejtette, hogy a vádlottnak, mint önkormányzati képviselőnek valóban feladata volt véleményt alkotnia az önkormányzati rendelet alapján a felperes által benyújtott pályázat kapcsán, amelynek azonban vannak korlátai. Az alperes nem véleményt közölt, hanem közvetve ugyan, de súlyosan sértő, a magánvádló társadalmi megbecsültségét negatívan érintő tényekre utaló kijelentéseket tett. Tette ezt annak tudatában, hogy az önkormányzati képviselő egyik feladata a benyújtott pályázatok objektív véleményezése. Az alperes minden konkrét tény és adat nélkül a felperes munkájának értékelése helyett a felperes társadalmi megbecsültségét súlyosan sértő, szubjektív kijelentéseket tett annak ellenére, hogy a kötelezettsége az lett volna, hogy objektív tényadatok alapján előmozdítsa azt, hogy a pályázat elbírálása során az önkormányzat egy szakmailag felkészült pályázót támogasson. Az alperes tényállásban megállapított kijelentése teljes mértékben szubjektív volt, objektív véleményt nem is fogalmazott meg a felperes személyével kapcsolatosan.

A másodfokú büntető bíróság ítélete indoklásában a felmerült elhatárolási kérdést vizsgálva kifejtette, a rágalmozás a gyakorlatban jellemzően tényállítással valósul meg, mely kissé hasonlatossá teszi a becsületsértés vétségéhez, megnehezítve az elhatárolást. Azonban jelen ügyben is több olyan sarokpont lelhető fel, így a védett jogi tárgy sérelme, az elkövetési magatartás, amely abba az irányba mutat, hogy a vádlotti cselekvőség nem a becsületsértés, hanem a rágalmozás vétségének a törvényi tényállás szerinti 3. fordulatát valósította meg. A rágalmozás pönalizálása az egyén társadalmi megbecsülése, társadalmi értékelése ellen irányuló cselekményekkel szemben nyújt védelmet, míg a becsületsértés esetén elsősorban a személy emberi méltóságának védelme a cél. Mindezek alapján a büntető bíróság úgy ítélte

meg, hogy a vádlott (alperes) kijelentése a magánvádló (felperes) társadalmi megbecsültségét sértette.

A felperes keresete, alperes ellenkérelme

[6] A felperes fentiek nyomán benyújtott keresetében 700 000 forint összegű sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az érvényesíteni kívánt jog körében idézte a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. tv. (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1) és (2) bekezdés, 2:43. § d) pont, valamint a 2:45. § (1) bekezdés rendelkezéseit. A felperes állította, hogy az alperes a pályázat véleményezése során tett nyilatkozatában a becsülethez fűződő személyiségi jogát sértette meg. A jogsértés jogkövetkezményeként a felperes a Ptk. 2:52. §-ában szabályozott sérelemdíj iránti igényt kívánt érvényesíteni. Keresetét indokolva előadta, a jogerős büntető ítélet megállapította, hogy az alperes őt olyan színben tüntette fel, mint aki egy korrupt és velejéig torz rendszer cinkosa és kiszolgálója, ezzel jelentősen sértette személye társadalmi megbecsülését. A felperes szerint az alperes magatartása a Ptk. 2:45. § (1) bekezdése szerinti becsületsértést valósított meg.

[7] Az őt ért sérelemből fakadó, és ezzel ok-okozati összefüggésben felmerülő pszichikai feszültség és kialvatlanság, az ebből fakadó általános stresszes állapot, szégyenérzet, illetve a családi és baráti kapcsolatai nyugalmanak a megbomlása, valamint a társadalmi megítélésére gyakorolt negatív hatások tekinthetők a sérelemdíjat megalapozó körülményeknek. A felperes álláspontja szerint a sérelemdíj összegszerűségének a megállapítása során a bíróságnak azt is mérlegelnie kell, hogy a büntetőeljárás során 390 000 forint megbízási díjat fizetett jogi képviselőjének, amelyből az első- és másodfokon megítélt ügyvédi munkadíj mindössze 55 200 forint volt, amelyet az alperes csak végrehajtási eljárás keretében fizetett meg. Ugyancsak értékelendő, hogy az alperes nem intézkedett az iránt, hogy az önkormányzat honlapjáról a rágalalmazást megvalósító nyilatkozatot eltávolítsák, ebből arra lehet következtetni, hogy alperes nem mutat megbánást. A felperes tudomása szerint az alperes más személy sérelmére is elkövetett már rágalalmazást, így polgári jogi értelemben becsületsértő magatartásai ismétlődnek, illetve folyamatosnak minősülnek. A jogsértés tárgyi súlya jelentős, hiszen alperes a magatartásával bűncselekményt valósított meg. A felperes hivatkozása szerint a bíróságnak a marasztalási összeg megállapítása során a sérelemdíj magánjogi büntetésre irányuló funkcióját is érvényre kell juttatnia. A bíróság a sérelemdíj mértékében akkor is kifejezésre juttathatja a társadalom rosszállását, ha a sértettnek okozott hátrány esetleg nem jelentős.

[8] A felperes kérte, hogy a bíróság az eljárást a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított pererről szóló 2020. évi LXX. tv. (a továbbiakban: Gyptv.) rendelkezései szerint folytassa le.

[9] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Védekezésében előadta, a jogerős büntető ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet kíván előterjeszteni, mert továbbra is vitatja, hogy bűncselekményt követett el, illetve megvalósította volna felperes sérelmére a rágalalmazás vétségét. Az alperes hivatkozása szerint a felperest nem érte olyan súlyú jogsértés, amely miatt sérelemdíjra lenne jogosult. A Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel

megállapítható, hogy a jogsértés súlya csekély, nem lehet sem ismétlődő, sem folyamatosan elkövetett cselekménynek minősíteni.

[10] Az alperesnek nem állott szándékában a felperest megsérteni, a pályázatról tett nyilatkozatával képviselői tevékenységhez kapcsolódó kötelezettségének tett eleget. Hivatkozott arra is, hogy a felperes által megjelölt stressz, feszültség és kialvatlanság napjainkban mindenkit sújtó társadalmi jelenség, nem áll fenn olyan okozati összefüggés, amely ezen sérelmeket kifejezetten az alperes magatartásához kötné.

Elsőfokú ítélet az alapeljárásban és az ítéltábla közbenső ítélete

[11] Az elsőfokú bíróság az alapeljárásban meghozott ítéletével a keresetet elutasította és felperest kötelezte az elsőfokú perköltség, valamint a le nem rótt elsőfokú eljárási illeték megfizetésére. A felperes fellebbezése folytán eljáró Szegedi Ítéltábla közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes a Bajai C...Kft. Kft. ügyvezetői tisztségének betöltésére beadott felperesi állaspályázatra vonatkozó írásbeli értékelésével, mely város neve Önkormányzata honlapján 2020. február 26. napján jelent meg, megsértette a felperes jóhírnévhez és becsülethez fűződő személyiségi jogát, mely megalapozza a felperes sérelemdíj iránti igényét. Mellőzte a felperes illeték- és perköltség fizetésre kötelező elsőfokú ítéleti rendelkezéseket. A felperes másodfokú eljárási költségét 80 000 forintban határozta meg, míg a meg nem fizetett fellebbezési illeték összegét 56 000 forintban. Az ítéltábla döntésének indokai közt kifejtette, a Pp. szabályai és a fellebbezés keretei között a másodfokú felülbírálat során azt kellett vizsgálni, a keresetben sérelmezett alperesi kijelentések megsértették-e a felperes valamely perbe vitt személyiségi jogát, vagyis fennáll-e a sérelemdíjigény jogalapja.

[12] Az elsőfokú bíróság jogalapot érintő álláspontjától eltérően az ítéltábla szerint abból kellett volna kiindulni az érdemi elbírálás során a bíróságnak, hogy a Ptk.-ban nevesített személyiségi jogok közül a becsülethez és a jóhírnévhez való jog sérülésére egyaránt hivatkozott a felperes, így mindkét személyiségi jog vonatkozásában kellett vizsgálni a sérelmezett alperesi nyilatkozatokat. A becsület, illetve a jóhírnév megsértését a polgári jog mellett a büntetőjog is szabályozza. A Kúria a két jogterület szankcióinak összefüggéséről a BH2001. 367 szám alatt közzétett eseti döntésében tett irányadó megállapításokat. Eszerint, ha a jogerősen elbírált bűncselekmény anyagi jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt [Pp. 264. § (1) bekezdés]. A büntetőügyben hozott jogerős határozat, amennyiben egyúttal tartalmából következően megállapítja valamely személyiségi jogsértés elkövetését is, úgy a jogerős határozattal ellentétes döntés meghozatalára polgári perben nincs lehetőség, mert annak megállapítása, hogy az alperes által tett nyilatkozat nem sérti a felperesnek a védett személyiségi jogát, ellentétben állna a jogerősen befejezett büntetőügyben keletkezett határozattal, azaz tartalmilag ezzel azt állapítaná meg a polgári bíróság, hogy az alperes nem követte el a terhére rótt bűncselekményt. A rágalmozás büntetőjogi tényállása polgári jogi szempontból a jóhírnév sérelmének feleltethető meg, ezért e vétség elkövetésének – a polgári per tárgyát képező vitt nyilatkozattal kapcsolatban – alperesre vonatkozó jogerős büntető bírósági megállapítása már önmagában megalapozza a keresetet a jóhírnévhez fűződő személyiségi jog megsértése okán.

Ez ugyanakkor nem zárja ki emellett azt sem, hogy a polgári bíróság a becsületsértés, mint ugyancsak a becsülethez fűződő védendő jog megsértését is vizsgálja.

[13] A Ptk. 2:45. § (1) bekezdés szerint a becsület megsértését jelenti különösen a más személy társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolásra alkalmas, kifejezés módjában indokolatlanul bántó véleménynyilvánítás. A (2) bekezdés a jóhírnév megsértését definiálva rögzíti, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő, valótlan tényt állít vagy híresztel vagy valós tényt hamis színben tüntet fel, a jóhírnévhez való személyiségi jogot megsérti.

[14] A hírnév valamely személyre vonatkozó, mások által hozzáférhető azon tények, adatok összessége, amelyek alapján az adott személyről a társadalomban kialakult egyfajta értékítélet. Ennek megfelelően a jóhírnév sérelmét elsősorban az olyan közlések eredményezhetik, amelyek akár kifejezetten, akár utalásszerűen valamely személyre vonatkozó olyan objektíve valótlan tényállítást tartalmaznak, amely alapján az adott személyről korábban kialakult kedvező társadalmi értékítélet hátrányosan változhat meg. A fentiekből következően a jóhírnév sérelmét alapvetően csak tényközlések valósíthatják meg, az értékítéletek, véleménynyilvánítások akkor lehetnek jóhírnevet sértők, ha legalább burkoltan tényállítást tartalmaznak, ennek hiányában - az egyéb törvényi feltételek fennállása esetén - a becsülethez fűződő személyiségi jogot sérthetik. A törvény szerint a jóhírnév megsértésének egyik módja a valós tény hamis színben történő feltüntetése, ami a való tényeknek az összefüggésükből önkényesen kiragadott, tartalmi szempontból fogyatékos és emiatt téves következtetés levonására alkalmas módon való közlését jelenti (BH1989. 480). Ilyen esetben a közlés azáltal válik jogsértővé, hogy az egyébként valós tényeket hiányosan, illetőleg oly módon csoportosítva fogalmazza meg, hogy azok az olvasó, illetve a hallgató számára téves következtetés levonására adnak alapot. A személyre vonatkozó valótlan tényállítás csak akkor minősül jogsértőnek, ha az alkalmas a sértett társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására. A jogsértés megállapításánál nem az érintett személy szubjektív érzését, hanem azt kell vizsgálni, hogy a közmegítélés alapján sértőnek lehet-e minősíteni az adott valótlan tényállítást.

[15] A perbeli tényállásban szereplő, idézett közlések a felperes által megpályázott munkakörre benyújtott pályázat elbírálásához kapcsolódó alperesi vélemény részét képezték. Valamely álláshely betöltésére való alkalmasság körében tett állásfoglalás nem minősül ugyan jogi értelemben vett szakvéleménynek, annak eldöntése során azonban, hogy megvalósít-e személyiségi jogsértést, a szakvéleménnyel azonos elbírálás alá esik. A pályázatot véleményező személynek vagy testületnek ugyanis – a szakértői véleményt készítő szakértőhöz hasonlóan – az a feladata, hogy a vélemény szempontjából releváns objektív tényeket, adatokat összegyűjtse, illetve megállapítsa, s az ezekből levonható következtetés alapján alakítsa ki álláspontját a megválaszolandó kérdésre vonatkozóan. Egy pályázat véleményezésével kapcsolatban alapvető követelmény a kritikai szemlélet, a pályázó mellett szóló érvek, körülményeken túl a pályázatban észlelhető esetleges hiányosságok vagy nem egyértelmű adatok feltárása, a pályázó, illetve a pályázat támogathatóságáról, elfogadhatóságáról való vélemény kialakítása is feltárandó. A véleményező személy ennek során tett esetleges téves ténymegállapításai, vagy vitatható következtetései még önmagukban személyiségi jogsértést nem valósítanak meg. Hivatalos eljárásban született ilyen véleményezés azonban megvalósíthat személyiségi jogsértést, ha az eljárás keretein nyilvánvalóan túlterjeszkedik, az eljárás tárgyához nem tartozó, indokolatlanul sértő, bántó, megalázó megjegyzéseket tartalmaz (BDT2014. 3209).

[16] A becsület védelmét illetően az ítéltábla közbenső ítélete indokolásában alapvetésként rögzítette, a másik ember becsületéről vagy becsületének hiányáról tett megállapítás lényegét tekintve értékítélet. A mások személyét minősítő értékítélet kifejezésre juttatása akkor okozza a becsület megsértését, ha a kifejezésre juttatott értékítélet nem felel meg az ítéletalkotás közmegegyezés által elfogadott logikai szabályainak. A véleményalkotó megsérti az ítéletalkotás szabályait, ha az általa megfogalmazott értékelés torz, következtelen, túlzó, indokolatlanul bántó, lealacsonyító, becsmérő. A véleménynyilvánítás szabadsága miatt a negatív értékítélet, a bírálat nem feltétlenül jogsértő, jogellenessé, becsületsértővé akkor válik, ha a bíráló túllépi a szabad véleménynyilvánítás határait. A jóhírnév és a becsület védelme alkotmányos alapjog, amely azonban a szólásszabadság bizonyos mértékű korlátozását is jelenti. Nyilvánvalóan nem felel meg ezeknek az elvárásoknak az olyan értékítélet hirdetése, mely önkényes, lealázó, ok nélkül becsmérő (Nagykommentár a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez, szerkesztette: Vékás Lajos/Gárdos Péter, a Ptk. 2:45. §-hoz fűzött magyarázat II. pont).

[17] A kifejtett elbírálási szempontokat a jelen perbeli tényállásra alkalmazva az ítéltábla az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi álláspontot foglalt el, és mind a jóhírnévhez, valamint a becsülethez való jog sérelmét megállapította az alperes felperes által sérelmezett közlései esetében. A perben vizsgálendő, felperes által sérelmezett alperesi nyilatkozatok érdemi megítélését, elemzését megelőzően az ítéltábla előrebocsátotta, hogy az alperesnek, mint a pályázatok elbírálásába bevont önkormányzati képviselőnek tudomással kellett bírnia valamennyi pályázat-elbírálási szabályról, így arról is, hogy az állásfoglalását, észrevételeit szélesebb körben is várhatóan megismerhetővé teszik. Erre sor is került, az önkormányzat honlapjára felkerültek az egyes észrevételek, így az alperes közlései, megnyilvánulásai is szélesebb nyilvánosságot kaptak. A felperes személye az általa ügyvezetett cég nevének rövidített megemlézése folytán egyértelműen beazonosítható volt anélkül is, hogy az alperes őt név szerint megnevezte volna. A felperesi minőség elismeréséhez az nem szükséges, hogy a közlés név szerint említse a sértettet, elegendő az is, hogy személye szűkebb vagy tágabb környezete számára egyértelműen felismerhető legyen, a körülírás folytán személy szerint beazonosíthatóvá váljon (BH2004. 103 szám alatt közzétett eseti döntés).

[18] A munkaköri pályázat véleményezésével szemben bár elvárt a kritikai szemlélet a pályázó személyéről, a pályázat támogathatóságáról kialakított véleménynyilvánítás esetén azonban alapvető követelmény a véleménynyilvánítási szabadság korlátainak a tiszteletben tartása. Ilyen esetben sem lehet a kritikai észrevétel szubjektív, indokolatlanul bántó, valóságálapot nélkülöző, különösen, ha az értékelő tudomással bír arról, hogy nyilatkozata nyilvánosságot kap.

[19] A perben vizsgált alperesi nyilatkozat egyedisége, hogy egy olyan önkormányzati cégre vonatkozóan tartalmazott tényállítást (korrupt), valamint értékítéletet (velejtéig torz), melynek a közlés időpontjában a felperes már 2 éve vezető tisztségviselője volt. Ez nyilvánvalóan kihatott a felperes, mint magánszemély becsületére, jóhírnevére, emellett maga az alperes is kitért arra; a felperes a cégre tett pejoratív jellemzéstől nem tudja függetleníteni magát, alperes megfogalmazása szerint azokkal felperes személye „összeforr”. A felperes vezetése alatt álló cégre vonatkozó negatív tartalmú közlések tehát a felperes személyére is vonatkoztathatók, azt maga az alperes terjesztette ki saját nyilatkozatában a felperes személyére.

[20] A véleménynyilvánításban használt és a felperes által különösen sérelmezett két kifejezést elemezve az ítéltábla megállapította, hogy a „korrupt” kifejezés tényállításként értékelhető, az pénzügyi, pénzkezelési szabálytalanságokat sejtet, sőt kiterjesztőbb értelmezés esetén pénzügyi bűncselekménnyel (megvesztegethetőség) is összefüggésbe hozza a felperes személyét anélkül, hogy annak valóság alapját konkrétummal alátámasztaná. Ez megvalósította a jóhírnév sérelmét. Az elsőfokú bíróság kereset értelmezésével ellentétben az ítéltábla álláspontja az volt, hogy a kereset ezen személyiségi jog megsértésére is alapozhatta a sérelemdíj iránti igényt, figyelemmel a II/1. pontban megjelölt, érvényesíteni kívánt jog alcím alatt megjelölt jogszabályhelyre, amelyet szó szerint idézett felperes a keresetében.

[21] Az ítéltábla közbenső ítéletében kitért továbbá arra, hogy a „velejéig torz” jelzős szerkezet eltúlzottan negatív, kifejezetten pejoratív értékítéletet tükröz, olyan szubjektív sértő szándékú kifejezés, mely indokolatlanul bántó véleményt fogalmazott meg a felperes vezetése alatt álló cégre nézve, mellyel összefüggésbe hozza a felperes személyét. Ez az ítéltábla álláspontja szerint a becsülethez való jog megsértését meríti ki, mindenben egyetértve az előzményi büntetőügyben hozott másodfokú jogerős ítélet jogi indokolásában kifejtett érveléssel, mely jelen döntés tényállási alapját is képezi.

[22] A sérelemdíj összegszerűsége is vitatott volt az alperes részéről, e tekintetben az ítéltábla nem kívánta elvonni az elsőfokú bíróság mérlegelési jogkörét, ezért a Pp. 369. § (3) bekezdés d) pont szerinti felülbírálati jogkörben eljárva a Pp. 383. § (4) bekezdését alkalmazta és a kereset jogalapját megállapító közbenső ítéletet hozott.

[23] Az eljárás folytatásában az elsőfokú bíróságnak a kereset összegszerűségének vizsgálata során a felperes által felajánlott bizonyítást a szükségesnek talált mértékben kellett fogyanatosítania, és ez alapján megállapítani a Pp. 279. § (1) bekezdés szerinti mérlegelés útján a jogalappal követelt sérelemdíj mértékét, melynek arányban kell állnia a jogsértés súlyával, a felróhatóság mértékével, és a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatásával [Ptk. 2:52. § (3) bekezdés].

A megismételt eljárásban meghozott elsőfokú ítélet

[24] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 300 000 forintot – sérelemdíj címén –, továbbá az alperes részére 2023. február 1. napjától kezdődően havi 60 000 forintos részletfizetést engedélyezett akként, hogy a havi részletek minden hónap 10. napjáig esedékesek és bármely részlet elmulasztása esetén az egész hátralékos tartozás esedékessé válik. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 53 600 forint részperköltséget, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Rendelkezett a le nem rótt első- és másodfokú eljárási illeték megfizetéséről akként, hogy alperest 42 100 forint, míg felperest 55 900 forint illetékfizetésre kötelezte. Részletes tájékoztatást adott a 30/2017. (XII.27.) IM rendelet szabályai szerinti illetékfizetés módjáról.

[25] A bíróság ítélete jogi indokolásában idézte a kereseti kérelem jogalapjául szolgáló Ptk. 2:52. § (1) és (2) bekezdés rendelkezéseit, valamint az összecszerűségre vonatkozó 2:52. § (3) bekezdésben előírt szempontokat. A bíróság a felperes személyes előadásából, valamint a tanúbizonyításból azt a következtetést vonta le, hogy a felperes ügyvezetői tisztségre benyújtott pályázatának elutasítása és a sikertelen pályázatot követően munkaviszonyának megszűnése, annak körülményei a felperes személyiségére és életvitelére negatív hatást gyakorolt. Mindezen negatív hatások kialakulásában azonban csak részoki szereppel bír az alperes által elkövetett jogsértés. A bíróság álláspontja szerint a felperes vezetői tisztségének, majd később munkaviszonyának megszűnése, illetve az ebből eredő jövedelemkiesés nincs okozati összefüggésben az alperes nyilatkozatával. Figyelembe vette azt is, hogy az alperes pályázatot kiértékelő véleményének érdemi felhasználására nem került sor, a pályázat kiírója utóbb a felperes által benyújtott pályázatot érvénytelenné nyilvánította. A további tanúvallomások értékelve a bíróság megerősítettnek tekintette azt a felperesi előadást, hogy zaklatottá, idegessé vált a pályázat elutasítását követően, mely több hétig tartó időszak volt. A felperes zaklatott lelkiállapota életvitelére és családi viszonyaira oly mértékű negatív hatást gyakorolt, hogy az már vagyoni kompenzációt igényel, nem tekinthető bagatell sérelemnek. A tanúbizonyítás azt is alátámasztotta, hogy a kft. dolgozói az alperesi vélemény tartalmát, annak felperesre vonatkozó negatív megállapításait megismerték. A felperes ettől függetlenül, elmondása szerint nem észlelte közvetlenül társadalmi megítélésének negatív változását és a tanúként meghallgatott családtagok sem számoltak be ilyenről. A bíróság ebből arra következtetett, hogy a felperes társadalmi megítélése alperes jogsértő cselekményével okozati összefüggésben jelentős sérelmet nem szenvedett.

[26] A jogsértés súlyának megállapítása körében a bíróság értékelte azt a körülményt is, hogy az alperes által elkövetett személyiségi jogsértés egyúttal bűncselekményt is megvalósított. Alperessel szemben büntetőjogi felelősségre vonás történt. A bíróság itt emlékeztetett a sérelemdíj, mint jogkövetkezmény kettős funkciójára, egyfelől kompenzációs szerepet tölt be a személyiségi jogsértés tekintetében, másrészt magánjogi büntetés a hasonló jogsértések megelőzése érdekében. A bíróság megjegyezte, ha a bűncselekményt is megvalósító személyiségi jogot sértő magatartás miatt a jogsértő személyt büntetőjogi felelősségre vonták, a sérelemdíj összegének a meghatározása során a kétszeres értékelés tilalmába ütközés elkerülése érdekében inkább csak a kompenzációs funkciónak van meghatározó szerepe. A bíróság hangsúlyozta, a jogsértés súlyát nem a büntető bíróság megítélése szerint kell meghatározni, hanem alapvetően a felperes személyére, környezetére gyakorolt hatások alapján kell elbírálni.

[27] Az alperesi védekezések kapcsán a bíróság kitért arra, az alperes a felperes munkájának értékelése helyett a társadalmi megbecsültségét súlyosan sértő szubjektív kijelentéseket tett oly módon, hogy tudnia kellett arról, észrevételeit széles körben megismerhetővé teszik, azok szélesebb nyilvánosságot kapnak az interneten. Alperes a felróhatóság és a következmények előreláthatóság alól nem tudta kimenteni magát. A bíróság a félazonosság fennállta hiányában nem tekintette ismétlődő jellegűnek az alperesi magatartást és az önkormányzat honlapjáról való eltávolítás körülményeivel kapcsolatban sem látta úgy, hogy alperesnek intézkedési lehetősége vagy kötelezettsége lett volna. A büntető bírósági eljárásban felmerült jelentősebb összegű, meg nem térült ügyvédi költséggel kapcsolatban, azt vagyoni jellegű kártérítés formájában érvényesíthető követelésnek tekintette, mely nem vehető figyelembe a sérelemdíj összegének meghatározása során, csak úgy, ahogy az a körülmény sem, hogy a részleges költségtérítést csak végrehajtási eljárás során kapta meg a felperes. Mindezen körülmények egybevetett mérlegelése nyomán

határozta meg 300 000 forint összegben a sérelemdíjat az elsőfokú bíróság, míg az ezt meghaladó felperesi igényt alaptalannak minősítette. A jelentősebb arányú felperesi pervesztességre figyelemmel osztotta meg a perköltséget, valamint a le nem rótt eljárási illetékfizetési kötelezettséget a felek között.

A felperes fellebbezése és az alperes fellebbezési ellenkérelme

[28] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak részbeni megváltoztatását és az alperes által javára fizetendő sérelemdíj összegének 700 000 forintra történő felemelését, és e tekintetben kérte az alperes egyösszegben történő marasztalását, valamint javára teljes perköltség térítést. Másodlagosan a Pp. 381. §-a alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését is indítványozta.

[29] Fellebbezése indokolásában kiindulópontként kérte figyelembe venni, hogy a Szegedi Ítéltábla jogerős közbenső ítéletével az alperes által hátrányára elkövetett személyiségi jogsértést megállapította. Idézte a közbenső ítélet [28]-[31] bekezdéseiben rögzített tényeket, melyek alapján a feltárt körülmények megalapozzák az alperes kereseti kérelem szerinti összegű sérelemdíjban való marasztalását. Lényeges szempontként kérte figyelembe venni egyrészt, hogy a jogsértést súlyosabbá teszi az alperesi értékelés nyilvánosságra hozatala, melyről az alperes tudott. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy mindez negatívan hatott ki a későbbi munkaviszony létesítési lehetőségeire. Kérte figyelembe venni tanú neve tanú ezzel kapcsolatos vallomását, melyből idézett. Sérelmezte, hogy a tanúvallomás tartalmával ellentétes következtetést vont le az elsőfokú bíróság. Felperesi álláspont szerint a bíróságnak arra kell tekintettel lennie és azt kell mérlegelés körében figyelembe vennie, hogy a nyilvánosságra hozott alperesi értékelés alkalmas arra, hogy bárkiben, aki azt olvassa, negatívan tükröződjön felperes társadalmi megítélése.

[30] A sérelemdíj összegének megállapításához további szempontként kérte figyelembe venni, hogy alperes önkormányzati képviselői minőségében nyilatkozott, tudva arról, hogy a nyilatkozat az önkormányzat honlapján közzétételre kerül. A büntető bíróság megállapította, hogy ez a nyilatkozat bűncselekményt valósított meg felperes terhére, ezért álláspontja szerint igenis elvárható egy önkormányzati képviselőtől, hogy a bűncselekményt megvalósító, saját nyilatkozata eltávolítása iránt valamilyen intézkedést tegyen. Ilyenre azonban a büntető ítélet meghozatala ellenére sem került sor. Nem elfogadható az a következtetés, hogy a sérelmet elszenvedett félnek kellett volna eziránt intézkednie. Az alperes megbánást nem tanúsított, nem intézkedett a jogsértő értékelés eltávolítása iránt és ezzel a jogsértés folyamatosan fennállt, ezt a terhére kell értékelni a sérelemdíj összegének meghatározásakor.

[31] A felperes harmadik fellebbezési érvelése abból indult ki, nem értett egyet az elsőfokú bírósággal abban, hogy az alperessel szemben folyamatban volt büntetőeljárások alatt igazoltan megfizetett ügyvédi munkadíja összegét ne lehetne figyelembe venni a sérelemdíj mértékének megállapításakor, e körülmény értékelésétől a bíróság nincs ugyanis elzárva. Külön idézte a Ptk. 6:522. § (2) bekezdéshez kapcsolódó kommentár álláspontja szerint idevágó magyarázatát, melyből kiemelte, hogy a vagyoni hátrány kiküszöböléséhez szükséges költségeket a nem vagyoni hátrány csökkentéséhez kapcsolódóan is meg kell

téríteni. E különbségnek lehet olyan gyakorlati következménye, hogy azokat a kiadásokat, amelyek nem köthetők konkrét vagyoni hátrányhoz, csak sérelemdíj formájában, annak részeként lehet követelni, a nem vagyoni hátrány csökkentéséhez szükséges költségként már nem. A kárenyhítés, jogsértés kiküszöbölés miatti költség-ráfordítások fedezetére is szolgál a sérelemdíj, mely jelen esetben a felperes által kifizetett és eddig meg nem térült ügyvédi munkadíj fedezetére elszámolandó. A Pp. 83. § (3) bekezdés szabályának alkalmazását kérve indítványozta, hogy a perköltségviselés kapcsán tekintse őt a bíróság teljes egészében pernyertesnek, figyelemmel a kereset jogalapjának megalapozottságára.

[32] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Alperes a fellebbezéssel kapcsolatban alaki védekezést terjesztett elő azzal, hogy az elsőfokú eljárásban előadott érdemi ellenkérelmét fenntartotta. Kétségbe vonta a felperes állásának elvesztése és az általa elkövetett jogsértés közötti összefüggést. Hangsúlyozta, a döntéshozók a felperes személye ellenében más személyt támogattak az önkormányzati cég irányítására. Megjegyezte, a felperes egyik véleményében meg is állapította, hogy a pályázatot kiíró már eleve eldöntötte, hogy nem maradhat tovább a cég vezetője. Alperesi álláspont szerint a felperesnek, mint részbeni közszereplőnek és politikai irányítás alatt álló cég vezetőjének számolnia kellett ilyen kockázattal, mely a versenyszférában nem érvényesül. Kétségbe vonta azt is, hogy intézkedési kötelezettsége lenne a nyilatkozat internetről történő eltávolítását illetően. Hangsúlyozta, ez az önkormányzat felelősségi körébe tartozó kérdés, erre nem volt ráhatása. A sérelmezett tartalom utóbb már nem elérhető a honlapon. Idézte az új ügyvezető igazgatót bemutató ugyancsak interneten közzétett üdvözlő nyilatkozatot, mely kitér arra is, hogy a korábbi ügyvezető (felperes) irányában köszönetnyilvánítást tartalmazott és pozitív megítélést sugároz. A perköltség megosztás tekintetében kitért arra, nyilvánvalóan eltúlzott a felperesi perköltségigény, annak kizárólagos célja, hogy az ő ellehetetlenítését eredményezze.

[33] A felperes további észrevételében fellebbezési kérelmeit, tényállításait és jogállításait fenntartva, arra tért ki, hogy az alperesi ellenkérelemben előadott nyilatkozat, mely pozitív színben tünteti fel cégvezetői működését az elsőfokú eljárásban még nem merült fel, erre nézve hivatkozást az alperes nem tett, így annak figyelmen kívül hagyása indokolt. Megjegyezte, ha értékelhető is lenne a bírói mérlegelés körében a szövegrész, abban az esetben sem alkalmas a felperesi állítások megdöntésére, alperesi felelősség csökkentésére.

Az ítéltábla döntése és jogi indokai

[34] A fellebbezés részben alapos.

[35] A Szegedi Ítéltábla jogerős közbenső ítélettel megállapította, hogy az alperes a Bajai C...Kft. Kft. ügyvezetői tisztségének betöltésére beadott felperesi álláspályázatra vonatkozó írásbeli értékelésével, mely város neve Önkormányzata honlapján 2020. február 26. napján megjelent, megsértette a felperes jóhírnévhez és becsülethez fűződő személyiségi jogát, mely megalapozza a felperes sérelemdíj iránti igényét. A közbenső ítélet utáni eljárás célja ennek megfelelően a sérelemdíj összegének megállapítása volt.

[36] A bíróságnak további bizonyítás lefolytatása nyomán a Pp. 279. § (1) bekezdés szerinti mérlegelés útján olyan összegű sérelemdíjat kellett felperes javára megállapítania, melynek mértéke arányban áll a jogsértés súlyával, a felróhatóság mértékével, továbbá a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatásával. A sérelemdíj összegének meghatározására szolgáló irányadó szempontokat a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése példálódzó jelleggel sorolja fel. A jogsértéssel összefüggésben megállapítandó sérelemdíj nem a felperes becsületének általánosságban vett értékmérője, a sérelemdíjjal szemben követelmény, hogy az alanyi jognak védelmet nyújtson, egyúttal a jogsértőket visszatartsa a sérelmet okozó magatartástól. A sérelemdíjjal elérni kívánt vagyoni elégtétel tágabb kategória, mint a kompenzáció, mert az a sérelmet szenvedett félben a jogsértő magatartás miatt elszenvedett hiányérzeten, veszteségérzésen túl magában foglalja a jogsértés társadalmi elítélését (PJD2016. 2/III szám alatt közzétett eseti döntés). A kompenzációs jellegén kívül tehát egyfajta magánjogi büntetés szerepét is betölti a sérelemdíj, ezért a bíróságnak mérlegelési szempontként értékelnie kell a sérelemdíj mértékének meghatározása során annak visszatartó erejét (PJD2016. 17 szám alatti eseti döntés). Mindezekén túl a sérelemdíjnak reparatív funkciója is van, helyre kell állítania a személyiséget ért azt a nem vagyoni sérelmet, mely testi vagy lelki változásokban, illetve a személyiséget körülvevő társadalmi, természeti környezetnek a személyiségre hátrányos megváltoztatásában nyilvánul meg (PJD2017. 3/II számú eseti döntés).

[37] A sérelemdíj összegének meghatározása terén a bírói gyakorlat által kialakított, fenti általános szempontok tükrében vizsgálva a fellebbezést, az ítéltábla – azonkívül, hogy az elsőfokú bíróság mérlegelését alapvetően helyesnek találta – a három hivatkozásból kettőt megalapozottnak fogadott el. Egyrészt az interneten történő nyilvánosságra hozatal olyan többlettényállási elem, mely az alperesi jogsértést súlyosabb megítélésűvé teszi. Alperes jogsértő nyilatkozatát annak tudatában tette meg, hogy az az interneten az önkormányzat honlapján közzétételre kerül, így az szélesebb körben befolyásolta negatívan a felperes társadalmi megítélését.

[38] Helytálló az a fellebbezési hivatkozás is, hogy elvárható lett volna alperestől, mint önkormányzati képviselőtől, hogy az önkormányzat honlapjáról a jogsértő nyilatkozat eltávolítása iránt intézkedjen. Az elsőfokú bíróság e mulasztást nem értékelte az alperes terhére az összegszerűség meghatározása során. Ugyanakkor beigazolódott tény, hogy alperes bűncselekményt megvalósító nyilatkozatát tették közzé, melynek visszavonása, a honlapról történő gyors eltávolítása iránti intézkedés enyhíthette volna a személyiségi jogsértés mértékét. Ennek hiányában azonban a jogsértés ez okból is súlyosabb megítélés alá esik. Ezen körülményeket is alperes terhére kell tehát értékelni a sérelemdíj összegének megállapításakor. Az ítéltábla ezért indokoltnak találta, különösen a sérelemdíj kompenzációs, reparatív funkciójának, valamint jövőbeni visszatartó hatásának erősítése érdekében, hogy az alperest terhelő sérelemdíj összegét az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával 500 000 forintra felemelje [Pp. 383. § (2) bekezdés].

[39] A felperes kereseti kérelme szerinti, teljes összegű sérelemdíj megállapítását az ítéltábla azért nem találta lehetségesnek, mivel a büntetőeljárások során felmerült, meg nem térült ügyvédi költség iránti igény nem tekinthető a nem vagyoni hátrány csökkentéséhez szükséges költségterítésnek. A sérelemdíj nem szolgálhat fedezetként ténylegesen felmerült, effektív kár megtérítésére. A felperes az ügyvédi munkadíj megfizetése kapcsán saját maga is azt állította fellebbezésében, hogy vagyonában jelentkező anyagi hátrányt szenvedett, ez

azonban csak az általános kártérítési szabályok szerint kompenzálható. A sérelemdíj összegének megállapításához ilyen vagyoni joghátrány nem vehető figyelembe.

[40] Az ítéltábla ezen mérlegelési szempontok alapján tehát 500 000 forintban találta megállapíthatónak azt a sérelemdíjat, amely az alperes személyiségi jogsértése miatt felperesnek okozott nem vagyoni hátrányt kompenzálja, továbbá a személyiségére gyakorolt hátrányos társadalmi megítélés miatti negatív hatást reparálja és egyúttal megfelelő visszatartó hatást is jelent a jogsértés ismétlődésének megakadályozása érdekében.

[41] Az alperes elsőfokú ítélethez képesti jelentősebb összegű marasztalása, valamint a jogosult részére jogerősen megítélt követelés mielőbbi kielégítéséhez fűződő érdek egyaránt szükségessé tette azt, hogy a részletfizetés módját az ítéltábla megváltoztassa, és ennek megfelelően az alperes számára 2023. május 1-jétől kezdődő, havi 100 000 forint összegű, 5 hónapon keresztül tartó részletfizetési kötelezettséget írt elő [Pp. 344. § (2), (4) bekezdés].

A kereset jogalapjának fennálltára, valamint a kérelem összegéhez közelítő marasztalásra tekintettel az ítéltábla indokoltnak találta a Pp. 83. § (3) bekezdés szabályának alkalmazását és a jogalap tekintetében teljes egészében pernyertesnek minősülő felperes javára teljes körű perköltségtérítést ítélt meg. Ebben figyelembe vette a pertárgyérték, valamint a per során első- és másodfokon kifejtett jogi képviselői tevékenység alapján megítélhető ügyvédi munkadíj teljes összegét [32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1), (2) bekezdés a) pont, (5) bekezdés]. A le nem rótt első-, illetve másodfokon felmerült eljárási illeték teljes összegét is a pervesztes alperesnek kell megfizetnie a Pp. 102. § (1) bekezdés folytán, a 32/2017. (XII.27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésében meghatározott módon.

Szeged, 2023. április 21.

Dr. Hámori Attila s.k.

a tanács elnöke

Dr. Dobler László s.k.

előadó bíró

Dr. Tolna András s.k.

táblabíró